© 2010 İletişim Yayıncılık A.Ş., Dünya Edebiyatı / 1. BASIM
2010-2019, İstanbul (3 baskı)

Three Guineas

İletişim Yayınları 1452 • İletişim Klasikleri 171
ISBN-13: 978-975-05-3553-6
© 2023 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 2. BASIM
1. Baskı 2023, İstanbul

DİZİ YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge
YAYINA HAZIRLAYANLAR Necdet Dümelli, Güneş Akkor, Barış Özkul
KAPAK Suat Aysu
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Nebiye Çavuş

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871
Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul
Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003
Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387
Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,
Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

VIRGINIA WOOLF

Üç Gine

Three Guineas

ÇEVİREN ***İlknur Güzel***

MÎNA URGAN'IN ÖNSÖZÜYLE

iletişim

VIRGINIA WOOLF Adeline Virginia Stephen ismiyle 25 Ocak 1882'de dünyaya geldi. Annesi Julia J. Duckworth yayıncı bir aileden geliyordu; babası Leslie Stephen ise edebiyat eleştirmeniydi ve Henry James, George Eliot gibi yazarların ahbabıydı. Hyde Park Gate'teki evde doğdu, büyüdü ve eğitim gördü. Erken yaştan itibaren babasına çok bağlıydı; aynı yakınlığa sahip olmadığı annesini küçüklüğünde kaybetti. Babası birkaç yıl sonra, 1904'te öldüğünde, kardeşleriyle birlikte Bloomsbury'de bir eve taşındılar. Ressam ablası Vanessa, edebiyat ve sanat eleştirmeni Clive Bell'le evlendi. Taşındıkları ev, Bloomsbury Grubu'nun faaliyet merkezi haline geldi. Virginia, 1905'ten itibaren edebiyat eleştirileri yazmaya başladı. Vanessa ve Violet Dickinson'la birlikte Yunanistan'a gittiğinde, çantasında Homeros'un *Odysseia*'sını taşıyordu. 1912'de, Seylon'daki (Sri Lanka) vazifesinden yeni dönmüş siyasi teorisyen Leonard Woolf'la evlendi. Bloomsbury Grubu'ndakilerin çoğu gibi, Leonard Woolf da vicdani retçiydi ve Birinci Dünya Savaşı'na katılmadı. 1915'te ilk romanı *Dışa Yolculuk* yayımlandı. 1917'de Leonard'la Hogarth Press'i kurdular; kendisi ve çevresindekilerce yazılan eserlerin yanı sıra, Joyce'un *Ulysses*'inin ilk birkaç bölümünü de 1919'da yayımladılar. İkinci romanı *Gece ve Gündüz* aynı yıl yayımlandı. 1922'de yayımlanan üçüncü romanı *Jacob'ın Odası*'nda, genç yaşta ölen kardeşi Thoby'nin hayatını hikâyeleştirdi. *Mrs. Dalloway* (1925) ve *Deniz Feneri* (1927) gibi romanlarıyla özgün üslubunda ustalığa erişti ve İngiliz modernist edebiyatın önde gelen isimlerinden biri haline geldi. Erken yaştan itibaren faaliyet gösterdiği cinsiyet eşitliği ve medeni haklar meselesine, Cambridge'te verdiği bir dizi dersten derlediği ve feminist yazının köşe taşlarından biri olan *Kendine Ait Bir Oda* (1929) ile döndü. Bloomsbury Grubu'ndakilerin çoğu gibi Woolf da özgür cinselliğe inanıyordu; yazar Vita Sackville-West'le uzun süreli bir ilişkisi oldu. Vita, 1928 tarihli kurmaca biyografisi *Orlando*'nun kahramanına ilham kaynağı olmuştur. Merkezinde bulunduğu Bloomsbury Grubu'nun iki savaş arası İngiltere'sinin entelektüel hayatına muazzam bir katkısı olmuştur; E.M. Forster, Lytton Strachey gibi yazarların yanı sıra ablası Vanessa Bell ve Roger Fry gibi ressamlar, filozof G.E. Moore ve ekonomist Maynard Keynes de bu gruba mensuptu. 1930'lardan itibaren Avrupa'da yükselen faşizm, grubun faaliyetlerini sekteye uğrattı. Olgunluk dönemi eseri *Dalgalar* (1931) altı karakterin çocukluktan yaşlılığa hayatlarını izleyen, manzum öğeler taşıyan bir romandır. Bunu Elizabeth Browning'in köpeğinin biyografisi *Flush* (1933) ve *Yıllar* (1937) izledi. *Üç Gine*'de (1938) faşizme karşı düşüncelerini gizlemeden yazdı. İkinci Dünya Savaşı'nda Londra'ya düşen bombalar evini yok etti. Virginia Woolf ömrü boyunca fiziksel hastalıklar, ağır baş ağrıları, krizler ve bunalımlarla mücadele etmiştir; bu iç hesaplaşmaları eserlerini derinleştirmiş, renklendirmiştir. Girdiği son bunalımdan ise çıkamadı; 28 Mart 1941'de, paltosunun ceplerini çakıl taşlarıyla doldurarak Sussex'teki evinin yakınlarındaki Ouse Nehri'nde intihar etti. Woolf'un ölü bedeni intiharından iki hafta sonra bulundu; Leonard onun küllerini Monk's House'taki bir karaağacın altına gömdü. Virginia Woolf, ardında muazzam bir yaşam enerjisiyle, insaniyetle, ince bir gözlem ve mizah duygusuyla yüklediği eserler bırakmıştır.

İÇİNDEKİLER

KİTABA DAİR GÖRSELLER *7*

KRONOLOJİ *11*

ÖNSÖZ / MÎNA URGAN *21*

Üç Gine

- *Üç Gine*'nin ilk edisyonunun kapağı, 1938 (üstte).
- Virginia Woolf'un, kitap dağıtımcısı Charles E. Brumwell'e yazdığı ve *Üç Gine*'nin çok sayıda insanı kızdırdığını anlattığı mektup, 12 Temmuz 1938 (altta).

52,
Tavistock Square,
W.C.1.
Telephone: Museum 1621.

12th July 1938

Sir,

I need not say that your letter gave me
pleasure. It is good of you to say that
Three Guineas
ee with it for I am afraid that much of it
greeable reading--at least many people
made
very angry. And it is still
ou to say that you will try to
k, and to order so many copies.
to grind of my own; but I wrote it
n order to make people think about certain facts;
so that, apart from any author's vanity or greed,
I am very anxious that somehow--and as a publisher I
know the difficulty - they should be got to read it.
As a very slight proof of my gratitude
for your help I am giving myself the pleasure of
sending you a copy. But please do not
trouble to acknowledge it.

Thanking you again,

yours sincerely

Virginia Woolf

9 Lelling
books

Üç Gine

Bir

Üç sene, bir mektubu cevaplandırmamak için uzun bir süre, sizin mektubunuz ise üç seneden daha uzun bir süredir cevaplandırılmadan burada duruyor. Mektubun kendi kendini cevaplandırmasını veya başka insanların benim için bir cevap yazmasını bekledim durdum. Ama mektup, sorusuyla birlikte hâlâ burada –Sizce savaşı nasıl önleyebiliriz?– ve hâlâ cevaplandırılmamış.

Çoğu cevabın kendini sezdirdiği doğrudur, ama açıklama gerektirmeyen cevaplar bu türden değildir ve açıklamalar vakit alır. Bu durumda da, yanlış anlamadan kaçınmanın özellikle zor olmasının bazı nedenleri vardır. Bir sayfa, bahaneler ve özürlerle; uygunsuzluk, yetersizlik, bilgisizlik ve deneyimsizlik beyanlarıyla doldurulabilir: Bunlar doğru olabilir de. Ancak bunlar dile getirildiğinde, anlamanızın ya da açıklamamızın imkânsız olduğu bazı çok ciddi sorunlar ortaya çıkabilir. Ama hiç kimse, sizinki gibi böylesine dikkate değer bir mektubu –eğitimli bir adamın daha önce bir kadına savaşın nasıl önlenebileceği hakkında fikrini sorduğu görülmediğinden, muhtemelen insanoğlunun yazışması tari-

hindeki bu benzersiz bir mektubu– cevapsız bırakmak istemez. O yüzden, başarısız olmaya mahkûm olsa bile bir girişimde bulunayım.

İlk olarak, tüm mektup alıcılarının içgüdüsel olarak çizdiği, mektubun muhatabı olan kişinin bir resmini çizerek başlayalım. Mektup, sayfanın ardında, sıcak ve nefes alan bir kişinin varlığı olmadan bir anlam taşımaz. Sonra sizin, soruyu soran kişinin saçlarına aklar düşmeye, saçları azalmaya başlar. Hiç zahmet çekmeden, baroda çalışırken hayatınızı yarılarsınız; tüm yolculuk başarılı geçmiştir. İfadenizde kavrukluk, adilik veya hoşnutsuzluk yoktur. Sizi pohpohlamak istemem ama zenginliğiniz –eşiniz, çocuklarınız, eviniz– hak edilmiş. Orta sınıf hayatının mutlu miskinliğine asla düşmemişsiniz; çünkü yastığınızda bir o yana bir bu yana dönmek, domuzlarınızı beslemek, şeftali ağaçlarınızı budamak yerine Londra'nın kalbindeki ofisinizden yazdığınız mektubun gösterdiği gibi Norfolk'ta birkaç dönüm araziniz var, kulaklarınız silahların sesiyle doluyken mektuplar yazıyor, toplantılara katılıyor, buna şuna başkanlık yapıyor, sorular soruyorsunuz. Üstelik eğitiminize en önemli devlet okullarından birinde başlamış ve üniversiteyi bitirmişsiniz.

Aramızdaki iletişimde ilk sorun burada ortaya çıkıyor. Hemen nedenini açıklayayım. Her ikimiz de, doğumların karışık olmasına rağmen sınıfların hâlâ sabit kaldığı bu melez dönemde, eğitimli sınıf olarak tanımlamanın uygun olduğu bir gruba aitiz. Yüz yüze geldiğimizde, aynı aksanla konuşuyoruz; çatal ve bıçakları aynı şekilde kullanıyoruz; hizmetçilerin yemeği pişirmesini ve yemekten sonra bulaşıkları yıkamasını bekliyoruz; yemek esnasında hiç zorluk çekmeden politikadan ve insanlardan, savaştan ve barıştan, barbarlıktan ve medeniyetten –aslında mektubunuzun anımsattığı tüm sorulardan– bahsediyoruz. Üstelik ikimiz de hayatı-

mızı kazanıyoruz. Ancak... Bu üç nokta, üç yıldan fazla süredir mektubunuz önümde dururken bununla ilgili konuşmaya çalışmanın bir yararı olup olmayacağını merak etmeme neden olan aramızdaki büyük uçurumu ortaya çıkarmakta. O halde, başka birinden, Mary Kingsley'den bizim yerimize konuşmasını rica edelim. "Almanca öğrenmenin aldığım *tüm* paralı eğitim olması gerçeğini size daha önce ifşa edip etmediğimi bilmiyorum. Erkek kardeşimin eğitimi için 2.000 pound harcandı, umarım bu eğitim boşa gitmemiştir."[1] Mary

1 Stephen Gwynn, *The Life of Mary Kingsley*, s. 15. Eğitimli adamların kızlarının eğitimi için harcanan paranın tam olarak ne kadar olduğunu bilmek oldukça zordur. Mary Kingsley'nin (doğum 1862; ölüm 1900) eğitiminin tüm masrafı, muhtemelen, 20 ya da 30 pounddu. On dokuzuncu yüzyılda ve belki de daha sonra, kızların eğitimi için harcanan meblağ, ortalama 100 pounddan daha fazla değildi. Bu bakımdan, eğitimli kadınlar genellikle, eğitimin eksikliğini kuvvetle hissediyorlardı. Newnham'ın ilk müdürü olan Anne J. Clough, "Dışarı çıktığımda eğitimimdeki eksiklikleri çok acıklı bir şekilde her zaman hissediyorum," diye yazmıştı (B.A. Clough, *Life of Anne J. Clough*, s. 60). Miss Clough gibi oldukça eğitimli bir aileden gelen ve aynı şekilde eğitim gören Elizabeth Haldene, büyüdüğünde "Ilk, eğitim görmediğimi ve bunun nasıl düzelebileceğini düşündüm. Koleje gitmek isterdim ama o günlerde kızların koleje gitmesi olanaksızdı ve bu fikir hiç kabul görmüyordu. Kolej eğitimi ayrıca pahalıydı da. Bir kızın dul annesini yalnız bırakması söz konusu bile olamazdı ve bu tür bir plan yapan hiç kimse makul görülmezdi. O günlerde mektup yazma kurslarını takip etme eğilimi vardı" (Elizabeth Haldane, *One Century to Another*, s. 73). Eğitimsiz bu kadınların cahilliklerini saklama çabaları genellikle kahramancaydı, ama her zaman başarılı değildi. "Tartışmalı konulardan özellikle kaçınarak güncel konular hakkında hoşça konuşurlardı. Beni etkileyen şey, cahillikleri ve kendi çevrelerinin dışındaki şeyler hakkındaki kayıtsızlıklarıydı... Avam Kamarası sözcüsünün annesi, Kaliforniya'nın bize, imparatorluğumuza ait olduğuna inanıyordu!" (H.A. Vachell, *Distant Fields*, s. 109.) Eğitimli erkeklerin bu cahillikten hoşlandığı fikri yüzünden cahilliğin, on dokuzuncu yüzyılda genellikle taklit edildiği, *On Duties of Women* adlı eğitici eserinde (s. 278) Thomas Gisborne'un kadınlara "eşlerinin evlilikle ilgili tüm becerilerini ve hünerlerini keşfetmesinden titizlikle kaçınmaları gerektiğini" tavsiye edenleri büyük bir gayretle azarlaması örneği kanıtlamaktadır. "Bu, tedbir değil sanattır. Bu ikiyüzlülüktür, kasıtlı aldatmadır... Sezdirmeden uzun süre bu şekilde davranmak çok zordur."

On dokuzuncu yüzyılda eğitimli adamın kızı, hayat hakkında kitaplar hakkında olduğundan daha da cahildi. Bu cahilliğin bir nedeni, şu alıntıda sezilebilir: "Çoğu erkeğin 'erdemli' olmadığı, yani hemen hemen hepsinin karşılaştığı yalnız genç kadınlara asıldığı ve bu kadınları rahatsız ettiği ya da daha kö-

Kingsley sadece kendi adına değil, eğitimli adamların kızları adına konuşuyor hâlâ. Sadece onlar adına da konuşmuyor; aynı zamanda bu kızlar hakkında çok önemli bir noktaya işaret ediyor, sonradan yaşanacak her şeyi derin bir şekilde etkileyen bir gerçeğe dikkat çekiyor: Arthur Eğitim Fonu [Arthur's Education Fund] gerçeğine. *Pendennis*'i okuyan siz, mesken kütük defterlerine A.E.F. harflerinin nasıl girdiğini hatırlayacaksınız. On üçüncü yüzyıldan beri, İngiliz aileleri bu hesaba para yatırmaktadır. Pastonlardan Pendennislere, on üçüncü yüzyıldan beri tüm eğitimli aileler bu hesaba para yatırmaktadır. Bu, açgözlü bir hesaptır. Eğitim verecek çok sayıda erkek çocuk varken, aileler açısından bu hesabı dolu tutmak için büyük bir çaba gerekmektedir. Eğitiminiz sadece kitaplardan elde edilen bilgilere dayanmamaktadır; oyunlar vücudunuzu eğitti; arkadaşlarınız size kitaplardan ya da oyunlardan daha fazla şey öğretti. Arkadaşlarınızla yaptığınız sohbetler, görüşünüzü genişletti ve zihninizi zenginleştirdi. Tatillere, yolculuklara çıktınız; sanat zevki edindiniz; dış politika hakkında bilgilendiniz ve daha sonra hayatınızı kazanmadan önce, babanız, şimdilerde isminize K.C.[2] harflerini eklemenize hak kazandıran mesleğinizi öğrenirken yaşamınızı devam ettirmenize imkân tanıyan bir ödenek sağladı. Tüm bunlar, Arthur Eğitim Fonu sayesinde oldu. Mary Kingsley'nin belirttiği gibi, kız kardeşleriniz büyük ihtimalle aldığınız bu eğitim için katkıda bulunmuştur. Almanca öğretmenine ödenen küçük miktarlar dışında, tüm eğitim şansları harcanmadı sadece; gezi, toplum, yalnız kalabilme, aile

tüsünü yaptıkları düşünülürdü" (Lovelace Kontesi Mary, "Society and the Season", *Fifty Years, 1882-1932* içinde, s. 37). Bu yüzden, kadınlar oldukça dar bir çevreye sıkışıp kalmıştı; bu çevrenin dışındakilerle ilgili "cahilliği ve kayıtsızlığı" mazur görülebilirdi. Cahillik ve Viktoryen kahramanına şahit olmuş ve "erdem" ile erkekliği çelişkili kılan on dokuzuncu yüzyıl erkeklik kavramı arasındaki bağlantı ortadadır. Thackeray, ünlü bir pasajında, erdem ve erkeklikle ilgili kısıtlamaların sanatını etkilediğinden şikâyetçi olmuştur.

2 İngiltere'de önemli bir unvan – ç.n.